Laksedøden og regjeringa

Av **Frode Bygdnes** - 28. mai 2019

Bakgrunnsfoto: Shutterstock. Avisoverskrifter om laksedøden.

Over 13.000 tonn laks er død på noen få dager i Sør-Troms og nordre Nordland, og mer kan det bli. En gir Chrysochromulina-algen skylda, men den ansvarlige er regjeringa. Algevekst er like naturlig på denne årstida som at gresset gror om våren. Oppdrettsvirksomhet må spille på lag med naturen, ikke trosse den.

Regjeringa har satt opp et mål om å femdoble volumet av oppdrettsfisk på 30 år. Ironisk nok skulle de første konsesjonene på 15.000 tonn deles ut i disse dager i dette området som ble definert som grønn sone. Det var lakselusa som ble kriteriet for soneinndelinga. Regjeringa har ikke blitt konfrontert med andre begrensninger og problemer som forurensning og alger. Siden denne giftige algen ikke hadde plaget næringa på 28 år, så hadde de sluttet med overvåking av denne giftalgen.

Regjeringa er uvillig til å sette rammer for oppdrettsnæringa som hindrer vekst. Derfor får vi en kynisk vekst som ikke tar hensyn til folk eller til

naturen. Det er ville tilstander i næringa som har hatt ensidig fokus på økonomisk gevinst og superprofitt.

Giftalgen ble oppdaget nå i mai, veldig konsentrert både nord for og sør for Ofoten. Det smale Tjeldsundet kan ikke ha spredd den mellom disse destinasjonene. Den må ha blitt tilført med ballastvann. Det må bli strengere restriksjoner med transport av ballastvann.

Giftalgen trenger mer enn sollys, den trenger næringssalter. Det er satt restriksjoner for vaskemiddel ikke skal inneholde fosfater, det er strenge begrensninger for utslipp fra jordbruket og kommunene må rense kloakken. Derimot er det ikke satt begrensninger for oppdrettsnæringa. Det stilles ikke krav til oppsamling eller rensing fra anleggene i sjø. En effektiv oppsamlingsmetode vil være å flytte anlegget på land. Framtida er lukkede anlegg.

NIVA sin oversikt over vannregionene viser at i dette området alge-angrepene kom, utgjør akvakulturen ¾-deler av nitrogentilførselen. I de andre oppdrettsområdene utgjør denne næringa rundt 50%. Siden 1990 har det blitt en fordobling av nitrogenutslipp og det står oppdrettsnæringa alene om. Jordbruket har ikke økt avrenning, mens industrien og befolkninga har faktisk redusert utslippene. Den totale avføringen fra oppdrettsnæringa utgjør nå mer enn 3 ganger forurensninga fra hele den norske befolkningas kloakkutslipp. Utslipp av næringssalter, fosfor og nitrogen har økt som følge av økt produksjon. I dag er fiskeoppdrett den klart største kilden til menneskeskapt tilførsel av fosfor og nitrogen i kystområdene våre. Regjeringa har lukket øynene for denne forurensninga. I tillegg har de heller ikke redusert den totale forurensninga med medisinbruken disse 30 årene.

I forkant av laksedøden, merket vi presset på å få flere anlegg og mere fisk inn i eksisterende mærer. Begge tiltakene vil forverre denne forurensninga. De beste fjordene for vanngjennomstrømming er tatt i bruk. Nye anlegg vil måtte legges til mindre egna steder. Våre fjorder er typiske terskelfjorder. Alle fjordene har begrensa kapasitet for vannutskifting, denne blir dårligere

jo mer forurenset vannet er. Oppdrettsnæringa skryter av at de har bedre overvåking med fôringa nå. Men vi snakker ikke bare om forspilt mat. Fisken får mer og mer fôr som er tungtfordøyelig for den. Mye av næringsstoffene går gjennom fisken og ut med avføringa. Denne forurensninga vil bare øke med regjeringas produksjonsmål.

Alger er planteplankton, også giftalgene. Det er mest bare dyreplanktonet som kan nyttiggjøre seg av algene. Og fiskeriministeren har nå åpna for direkte fiske på raudåta. Dyreplankton er skalldyr som regjeringene allerede har skadet med sine tillatelser for storstilt bruk av lusemiddel. Det er kjemikalier som angriper skallet både på dyreplankton og på lusa. Vi ødelegger naturens eget kretsløp. Mindre dyreplankton fører til at algene blir bunnavfall som ødelegger fjordbunnene for all bunnfisk. Dvs både den trua kysttorsken, hysa og andre bunnfisker må flykte fra sine opprinnelige gyteområder. Også de mer edle fiskene som kveite og breiflabb vil mangle oksygen på bunnen. Vi har nå ei ikke-bærekraftig næring som ødelegger for den naturlige matproduksjonen av villfisk.

Ut fra disse perspektivene, er det mindre viktig at oppdrettsnæringene beslaglegger friluftsområder. Men det har vært den viktigste grunnen til at det har oppstått folkelige protester når naturperlene nært byene blir tatt i bruk til denne næringa. Vi må forsvare naturperlene, men vi må ikke stoppe der. Dette er en systemkrise.

Det kapitalistiske systemet vil sette inn investeringene der profitten er størst. Nå har oppdrettsnæringa gitt superprofitt, derfor går innvesteringene dit. Følgene er overproduksjon. De regjeringene vi har hatt er ikke interessert i å begrense oppdrettsnæringa. De har latt det stå til. De ansvarlige er alltid den sittende regjering, og denne regjeringa ønsker femdobling av produksjonen.

Fiskeriminister Nesvik er på tur til Svolvær for å trøste de selskapene som er rammet og skal se på støtteordninger. Det Nesvik burde bli konfrontert med er manglende statlige krav, restriksjoner og kontroll med ei klondyke-næring. For å få kontroll med skadevirkningene, må anleggene lukkes. De

må settes på land. Da hadde ikke oppdrettsposene blitt dødsleirer for våre nye husdyr. Fremtidas oppdrettsanlegg må settes på land slik at en får kontroll med fôring, avføring og kjemikaliebruk.

Frode Bygdnes

Først publisert: https://steigan.no/2019/05/laksedoden-og-regjeringa/